

AFTALE

Region Hovedstadens rådgivning på forebyggelsesområdet til kom- munerne med afsæt i sundhedspro- filerne

Denne aftale beskriver Region Hovedstadens rådgivning til kommunerne på forebyggelsesområdet ud fra sundhedsprofilerne og dermed med fokus på livsstilsfaktorer og risikoadfærd. Rådgivningen skal understøtte forebyggelsesarbejdet i kommunerne og tilpasses løbende i forhold til kommunernes behov og udviklingen på forebyggelsesområdet.

Rammepapiret er godkendt af Tværsektoriel Strategisk Styregruppe den 26. juni 2020.

Baggrund

Ifølge Sundhedslovens § 119, stk. 3 skal regionsrådet tilbyde rådgivning m.v. i forhold til kommunernes indsats efter samme paragraf stk. 1 og 2. Regionens rådgivning af kommunerne omfatter således hele den kommunale forebyggelsesindsats, dvs. både kommunernes rammetiltag for sund levevis og de forebyggende tilbud til borgere og patienter.

Region Hovedstaden har politisk prioriteret at styrke forebyggelsesområdet, og vedtog i 2019 både en forebyggelsesplan¹ og en ramme for arbejdet med ulighed i sundhed². Danske Regioner har tilsvarende øget deres fokus på forebyggelse. Både Region Hovedstaden og Danske Regioner ønsker en bred indsats, hvor sektorerne arbejder sammen om at styrke folkesundheden, og ønsker på den baggrund at styrke rådgivningen på forebyggelsesområdet.

En styrket rådgivning på forebyggelsesområdet er desuden i tråd med regionens overordnede fokus på en mere udadvendt og understøttende rolle i forhold til indsatsen i andre sektorer og udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. Det indgik bl.a. i udflytningen af patienter med KOL og type 2 diabetes³, at der blev indgået konkrete aftaler om, hvordan almen praksis kan trække på hospitalernes ekspertise ift. komplicerede patienter. Det er væsentligt, at der skal være åbenhed, klarhed og dialog omkring rådgivningen.

Formålet og afgrænsning af rådgivningsaftalen

Formålet med aftalen om regionens rådgivning til kommunerne på forebyggelsesområdet er, at kommunernes forebyggelsesarbejde understøttes bedst muligt ved at dele den viden, der findes i regionen. Det skal bidrage til en sammenhængende, koordineret og tværsektoriel forebyggelsesindsats af høj kvalitet for at fremme folkesundheden. Det vil sige, at rådgivningen særligt retter sig mod livsstilsfaktorer og risikoadfærd, som kan have betydning for udvikling eller forværring af sygdom. Rådgivningsaftalen er tilrettelagt med udgangspunkt i sundhedsprofilerne og dermed med Center for Klinisk Forskning og Forebyggelse (CKFF), som den centrale rådgivende part.

Regionens rådgivning på andre forebyggelsesområder, som fx hygiejneområdet, er ikke omfattet af nærværende aftale.

Principper for rådgivningen

Rådgivningen på forebyggelsesområdet skal:

- Tilrettelægges og udvikles sammen med kommunerne inden for rammerne af regionens kompetencer.

¹ Plan for en styrkelse af forebyggelsesområdet i Region Hovedstaden, Region Hovedstaden 2019.

² Politisk ramme for regionens arbejde med at skabe social lighed i sundhed, Region Hovedstaden 2019.

³ Som følge af overenskomsten i 2018 for almen praksis blev der igangsat en udflytning af patienter med KOL og type 2 diabetes til almen praksis fra ambulatorierne. Det indgik som del af aftalegrundlaget, at regionen samtidig skulle styrke sin rådgivende funktion ift. almen praksis.

- Betragtes som dialog mellem ligeværdige parter, hvor videreformidling af kommunale erfaringer også kan indgå.
- Tænkes sammen med viden og indsatsen fra andre aktører, fx Sundhedsstyrelsens Forebyggelsespakker, tilbuddene fra KLs Center for Forebyggelse i Praksis og Det Sektorfri Forebyggelseslaboratorium.
- Understøtte samarbejdet på forebyggelsesområdet mellem kommuner, almen praksis og hospitalerne, særligt når det gælder patientrettet forebyggelse.
- Understøtte fokusområder i Sundhedsaftale 2019-23: "Børn og unges sundhed", "Borgere med psykisk sygdom", og "Ældre og borgere med kronisk sygdom".

Sundhedsprofiler i Region Hovedstaden

For at monitorere borgernes sundhed udarbejder Region Hovedstaden hvert fjerde år sundhedsprofiler for børn og voksne. Sundhedsprofilerne giver viden om sundhed, sundhedsadfærd og sygdom i regionen som helhed og i de enkelte kommuner.

Ved udarbejdelse af sundhedsprofiler for børn og voksne lægges der vægt på, at resultaterne formidles med fokus på, hvordan resultaterne kan indgå i prioritering og tilrettelæggelse af forebyggelsesopgaver.

Børne- og ungesundhedsprofilen udarbejdes af Statens institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet baseret på Databasen Børns Sundhed og omfatter således de kommuner, som deltager i databasesamarbejdet¹. Databasen er baseret på systematisk indsamlede sundhedsplejerskejournaldata fra første leveår, ind- og udskolingsundersøgelsen. Region Hovedstaden støtter databasen med et årligt driftstilskud og derudover finansieres Databasen af de deltagende kommuner.

Region Hovedstaden finansierer udover driftstilskuddet udarbejdelse af Børne-ungesundhedsprofilen og temarapporter. I Børne-ungesundhedsprofilen gives en beskrivelse af sundhed og trivsel blandt børn i første leveår ved ind- og ud-

¹ I februar 2020 deltog 26 kommuner i Region Hovedstaden. Kommunernes betaling for at deltage beregnes ud fra antal børn i hhv. første leveår, indskolings- og udskolingsundersøgelse. Region Hovedstaden støtter databasen økonomisk.

skolingsundersøgelserne fra de deltagende kommuner. I temarapporterne fokuseres på et emne, fx mental sundhed, hvor der så er en mere analytisk tilgang til fx risikofaktorer.

Resultaterne formidles ved fx temarrangementer.

Kommuner, der deltager i Databasesamarbejdet, får udover de rapporter Region Hovedstaden finansierer også to temarapporter med emner fastlagt i fællesskab, herunder data fra egen kommune, som præsenteres ved et årligt dagsmøde¹.

Sundhedsprofilen for voksne (+ 16-årige) udarbejdes af Center for Klinisk Forskning for Forebyggelse (CKFF). Den er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt regionens borgere samt registeroplysninger om blandt andet socioøkonomiske forhold og udvalgte kroniske sygdomme. Kommunerne inddrages systematisk i arbejdet med udarbejdelse af sundhedsprofilen, bl.a. gennem spørgeskemaundersøgelser inden opstart af nye sundhedsprofilundersøgelser om ønsker til fx data og formidling. Der er desuden nedsat en referencegruppe², som mødes ca. 4 gange årligt. Referencegruppen bidrager løbende til at kvalificere arbejdet med sundhedsprofilen og til at prioritere de kommunale ønsker hertil.

Hvad kommunerne tilbydes ifm. voksensundhedsprofilen tilpasses løbende de aktuelle ønsker og behov i kommunerne samt den generelle udvikling på området. Der tages udgangspunkt i, hvad der blev tilbudt i forbindelse med Sundhedsprofilen 2017, men der forventes at ske tilpasninger især i forhold til formen.

Da Sundhedsprofilen 2017 udkom, blev følgende tilbudt vederlagsfrit:

- Deltagelse i lanceringsarrangement, hvor resultaterne blev formidlet og perspektiveret med fokus på resultaterne på tværs af kommunerne og i hele regionen.
- Sundhedsprofilens hovedresultater i en trykt udgave distribueret til alle kommunerne samt elektronisk adgang til supplerende resultater. Resultaterne i den trykte udgave samt den elektroniske er opgjort på kommuneniveau.
- Et kommunespecifikt faktaark, hvor hovedresultaterne for kommunen blev præsenteret sammen med gennemsnittet fra regionen.

¹ Link til yderlig information om deltagelse i Databasen: https://www.sdu.dk/da/sif/forskning/Projekter/databasen_boerns_sundhed/til_kommunerne

² Der er to kommunale repræsentanter per planområde i referencegruppen, som er udpeget via KKR (september 2019).

Herudover kan kommunerne vedlagsfrit få rådgivning baseret på egne sundhedsprofilresultater. Det omfatter:

- Præsentation fra CKFF af egne sundhedsprofildata og strategisk rådgivning herudfra, fx særlige sundhedsudfordringer, der bør tilgodeses i en kommunal forebyggelsespolitik. Heri indgår også mere overordnet rådgivning om, hvordan der kan arbejdes med udfordringerne ud fra den eksisterende viden på forebyggelsesområdet, herunder strukturelle tiltag.
 - Omfangsmæssigt kan det fx dreje sig om 1-2 møder mellem forskere fra CKFF og administrative/politiske repræsentanter fra kommunen. Det kan være fra umiddelbart efter lanceringen eller i løbet af de næste 4 år frem mod en ny sundhedsprofil. Dette planlægges i samarbejde med CKFF ud fra den samlede efterspørgsel.
- Udlevering af sundhedsprofildata fra egen kommune til egne analyser. Forudsætninger og ansøgningsprocedure mm. fremgår af CKFFs hjemmeside¹.
- Supplerende analyser af egne sundhedsprofildata foretaget af CKFF i et omfang svarende til ca. 1 statistikerdag.

Kommunerne tilbydes ifm. voksensundhedsprofilen mod betaling af merudgifterne:

- En oversampling ifm. dataindsamlingen. Det vil sige, at spørgeskemaet sendes til et større antal borgere i kommunen end standardantallet, som fastsættes af CKFF. Formålet med en oversampling er at øge sandsynligheden for et større antal besvarelser og dermed muligheden for kommunale data på mere specifikke målgrupper, fx mht. alder. Der informeres om muligheden for oversampling ved opstart af en ny sundhedsprofil.
- Supplerende analyser på egne sundhedsprofildata foretaget af CKFF, som omfangsmæssigt ligger udover, hvad der tilbydes vederlagsfrit. Det kan fx omhandle mere specifikke målgrupper af borgere.

¹ <https://www.frederiksberghospital.dk/ckff/sektioner/SSF/sundhedsprofilen/Sider/default.aspx>

CKFF opsamler viden om større analyser foretaget i de enkelte kommuner med henblik på at bidrage til videndeling og sparring med andre kommuner. Referencegruppen for sundhedsprofilen er også et relevant forum for deling af resultater fra supplerende analyser mellem kommunerne og erfaringer med oversampling ifm. dataindsamling.

Sundhedsprofil om kronisk sygdom og forløbsprogrammer

Som en del af sundhedsprofilen for voksne indgår registerbaserede data om borgere med udvalgte kroniske sygdomme i Region Hovedstaden. Forekomsten af en række kroniske sygdomme og udviklingen heri kan således opgøres på kommune- og regionsniveau. Disse data kobles med spørgeskema-data, så der for borgere, som både har en eller flere kroniske sygdomme, og som har besvaret spørgeskemaet, kan opgøres data om fx livsstilsfaktorer, selvoplevet helbred og brug af sundhedsvæsenet.

Denne viden om kronisk sygdom bruges bl.a. som baggrund for udarbejdelse af forløbsprogrammer for udvalgte kroniske sygdomme. Forløbsprogrammerne udvikles i samarbejde mellem region, almen praksis og efter fælles beslutning. Heri beskrives tilrettelæggelsen og indholdet af rehabiliteringsindsatsen.

Det er et stort ønske at monitorere på effekten af forløbsprogrammerne, men det har vist sig udfordrende, da der ikke systematisk kan indsamles sammenlignelige data om deltagelse i rehabiliteringsforløb. En projektgruppe forankret i CKFF arbejder med at udnytte data fra sundhedsprofilspørgeskemaet om rehabilitering og gennemføre supplerende analyser for borgere med kronisk sygdom. Fx ses der i en igangværende analyse på karakteristika for borgere, som tager imod et tilbud om rehabilitering, og der ses på betydningen af deltagelse i rehabilitering for arbejdsmarkedtilknytning. Resultaterne af disse analyser deles i relevante tværsektorielle fora som fx samordningsudvalgene og vil også blive tænkt med ved fx lanceringsarrangementer i forbindelse med analyser om kronisk sygdom.

Det er muligt for samordningsudvalgene at få udarbejdet opgørelser på planområdeniveau om fx forekomsten af udvalgte kroniske sygdomme, risikofaktorer samt brug af sundhedsydelser og behandlingsudgifter. Hvert samordningsudvalg vil kunne få udarbejdet analyser vederlagsfrit svarende til ca. 3 statistiskdage efter nærmere aftale med CKFF. Det kan understøtte samordningsudvalgenes mulighed for at arbejde helhedsorienteret med udgangspunkt i et fælles ansvar for borgerne. Hvis samordningsudvalgenes ønsker til analyser kan indgå i det løbende arbejde med at evaluere effekten af forløbsprogrammerne i regionen, vil det også være en rådgivningsmulighed for samordningsudvalgene.

Forskning i forebyggelse

Sundhedsprofildata indgår i CKFFs forskning inden for forebyggelse, fx ved kobling med andre registre. Resultaterne herfra formidles udover i videnskabelige artikler¹ fx også ved Folkesundhedsdage.

Kommunerne har jf. Sundhedsloven en forpligtigelse til at medvirke i udviklings- og forskningsarbejde. På forebyggelsesområdet er det vigtigt, at kommunerne indgår i forskning, så der skabes ny praksisnær og implementerbar viden om forebyggelse. CKFF kan understøtte dette, fx ved at rådgive kommunerne i deres beslutning om at indgå i forskning på forebyggelsesområdet. Bl.a. kan Sektion for Tværsektoriel Forskning vejlede om projektbeskrivelser målrettet Tværspuljen².

Endvidere skal det nævnes, at Region Hovedstaden på vegne af alle regionerne driver Det Sektorfri Forebyggelseslaboratorium³, som er etableret med udgangspunkt i regionernes generelle forskningsforpligtigelse og rådgivningsforpligtigelse på forebyggelsesområdet. Målet er at bidrage til en styrket fælles forebyggelsesindsats med fokus på de snitflader, hvor samarbejdet om forebyggelse kan styrkes til gavn for folkesundheden. Forebyggelseslaboratoriet er en ramme, hvor forskellige aktører er samlet om at afprøve forskellige forebyggelsestiltag, både i og uden for sundhedsvæsenet og på tværs af sektorer og civilsamfundsaktører. Det giver kommuner, som har et ønske om at medvirke til en afprøvning af en indsats på forebyggelsesområdet, en mulighed for at finde sammen med relevante parter og få sparring.

Regionerne udbyder desuden en pulje til forskning i forebyggelse, hvor hovedsandsøger dog skal være en region⁴.

¹ Oversigt over forskningsartikler fra CKFF ses på deres hjemmeside: www.frederiksberghospital.dk/ckff/pnw/Sider/default.aspx

² Tværspuljen yder støtte til forskningsprojekter og udarbejdelsen af projektbeskrivelser, der har som mål systematisk at undersøge og evaluere nye organisationsformer, sundhedsindsatser og forebyggelses-, behandlings- eller rehabiliteringstilbud. www.regionh.dk/tfe/tvaerspuljen/Sider/default.aspx

³ <https://www.regionh.dk/forebyggelseslaboratoriet/Sider/default.aspx>

⁴ <https://www.regioner.dk/sundhed/sundhedsinnovation-og-forskning/faelles-regional-pulje-til-forskning-i-forebyggelse>. Region Hovedstaden kan ikke være hovedsandsøger.

Rådgivning på forebyggelsesområdet som ligger ud over sundhedsprofilerne

CKFF råder i kraft af sin forskningsprofil over en meget bred ekspertise på forebyggelsesområdet. Denne viden deles på fx Folkesundhedsdage¹, men stilles også gerne til rådighed overfor kommunerne.

Fra 2019 har regionen med udgangspunkt i en politisk prioritering arbejdet for at understøtte røgfri skoletid på ungdomsuddannelserne. Der er derfor etableret et netværk herom for interesserede kommuner i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse og Røgfri Fremtid. Kommunerne kan gennem dette netværk og individuelle møder få rådgivning om, hvordan der kan arbejdes med implementering af røgfri skoletid på ungdomsuddannelser i kommunen. Desuden tilbydes fælles indsatser på de enkelte ungdomsuddannelser. Det vil, afhængigt af politisk prioritering og fælles interesse, være en mulighed, at netværket og indsatserne også udvides til andre indsatser på ungdomsuddannelser.

Det Sektorfri forebyggelseslaboratorium har som tidligere nævnt også til formål at løfte den regionale rådgivningsforpligtigelse på forebyggelsesområdet, bl.a. gennem fokus på videndeling om effekten af de indsatser, som laboratoriet medvirker til. Desuden kan laboratoriets sekretariat tilbyde rådgivning og sparring om bl.a. den videnskabeligt dokumenterede effekt af en række forebyggelsesindsatser.

Proces for samarbejde og dialog om rådgivningsaktiviteterne

Rammepapiret er gældende indtil indgåelse af en ny aftale. Center for Sundhed (Det Nære Sundhedsvæsen) er sammen med CKFF og med inddragelse af referencegruppen for sundhedsprofilen ansvarlig for at vurdere behovet for revision. Kommunerne kan derfor rejse eventuelle ønsker til rådgivningen gennem deres repræsentanter i referencegruppen.

Mere strategiske drøftelser om rådgivningens indhold kan desuden løftes i Tværsektoriel Strategisk Styregruppe (TSS), som også drøfter og godkender en revideret aftale.

¹ Årlig 2-dags konference afholdt af Dansk Selskab for Folkesundhed